

ОСМИСЛЕННЯ СИНТЕЗУ МИСТЕЦТВ У ДОБУ ВІДРОДЖЕННЯ

С. М. Холодинська, доцент, к.філос.н., ДВНЗ «ПДТУ»

У добу Відродження починається осмислення мистецтва як засобу пізнання і вважається таким, що нерозривно пов'язане з ремеслом. Системний аналіз мистецтва в цей час був обмежений, хоча в “Трактаті про живопис” Леонардо да Вінчі і значно пізніше в знаменитому “Лаокооні” Г. Е. Лессінга було досліджено відмінності між образотворчим мистецтвом і поезією. Міркування італійського митця спростовують класичну модель поділу видів мистецтва на “вільні” й “механічні”, яка визначається зовнішнім фактором тільки за тим принципом, що живопис виконується руками. У “Трактаті про живопис” ведеться суперечка між живописцем, поетом, музикантом та скульптором. Леонардо да Вінчі всіляко підкреслює не тільки перевагу живопису в порівнянні з іншими видами мистецтва, але також його універсальність, здатність бути “володарем усякого роду людей і всіх речей”. І мотивується це багатством пізнавальних можливостей живопису, що спираються на найважливіше й універсальне почуття людини – почуття зору.

Лессінг, у свою чергу, доводить, що й образотворчі мистецтва, і поезія “наслідують природу”: їх загальне призначення – відтворення дійсності. Але кожний вид мистецтва виконує це завдання по-своєму, відповідно до тих особливих засобів, які він має. Так, уступаючи живопису і скульптурі в яскравості й повноті зображення видимого, тілесного вигляду предметів, поезія може зображувати розвиток життя, дії і пристрасті з такою широтою і всебічністю, які недоступні скульптурі або живопису. Підхід Лессінга затверджував у літературі необхідність широкого охоплення дійсності, живу динаміку, драматизм, реалістичне багатство зображення. На противагу цьому, призначення поезії – зображення життя, узятого в його зміні й розвитку, зображення пристрастей, дій і вчинків людей, про які поет може розповідати безпосередньо, у той час як скульптор і живописець змушені передавати побічно, через їхні видимі, тілесні ознаки – вираз обличчя, жести, положення тіла та ін. Лессінг показує, що, в порівнянні з образотворчими мистецтвами, поезія допускає зображення не тільки необхідного, але й випадкового, минулого, швидкоплинного.

Так, творчі пошуки теоретиків і практиків Ренесансу привели до появи феномену “витончених мистецтв”, до яких належали музика, хореографія, театр, але ця ідея не знайшла логічного продовження.